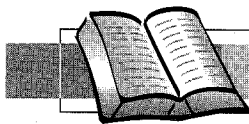

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Reformatie

Deze bede van Asaf moge ook wel onze bede zijn, wanneer wij de Hervorming en de geloofsdaad van Luther op 31 oktober 1517 herdenken. Hoe ligt de vergadering verscheurd, hoe weinigen die de Heere vrezen. Wat een oppervlakkigheid en het verlaten van de inzettingen des Heeren moet met droefheid aanschouwd worden, juist ook bij zo velen die nog de Reformatorische waarheid belijden. Wat een samengaan met de valse kerk van Rome. Hoeveel zielen worden er misleid op weg en reis naar de eeuwigheid. We leven in een tijd van verschuivingen, meer en meer moet de grens tussen kerk en wereld wijken er moet anders geprekt en anders geleerd worden, alles moet anders, maar... het zal niet anders kunnen en anders gaan zoals God het ons in Zijn Woord voorhoudt en onze vaders hebben beleeden en beleefd: "Tenzij iemand wederom geboren wordt, hij kan het koninkrijk Gods niet zien." En bij alles dat wisselt of verandert, Gods Woord blijft tot in der eeuwigheid.

Een mens moet tot God bekeerd worden en door de dwaasheid der prediking wil God zaligmaken die geloven. Wat een zegen was daarom ook de Reformatie. Eerst scheen het de satan te gelukken de prediking van het Woord van God onder allerlei ceremoniën te begraven. Rome

"Gedenk aan Uw vergadering, die Gij van ouds verworven hebt; de roede Uwer erfenis, die Gij verlost hebt; de berg Sion, waarop Gij gewoond hebt"

Psalm 74:2

had de kansel voor het altaar doen wijken. Maar Gods genade wekte nieuw leven en het licht van Gods Woord werd weer op de kandelaar gezet.

Luthers 95 stellingen brachten een gezegende omkeer. De prediking van het Evangelie kreeg een centrale plaats in de kerkdienst en God wrocht mede. Alzo wies het Woord! Er werd een buigen gevonden onder God en onder het gezag van Zijn Woord. Wat is de Reformatie voor vele zielen tot eeuwige winst geworden. Ook in ons land wilde God een vergadering van ware Christgelovigen verwerven.

Rijke vrucht van de onwederstandelijke werking van Gods Geest. Daarom is zij ver boven alle menselijke vergaderingen verheven. Het is de gemeente des Heeren, het volk des Heeren, het eigendom Gods, verworven door Zijn Geest en gekocht door het bloed van Christus. Des Heeren deel is Zijn volk, Jacob het snoer Zijner erve. In Kanaän werd een erfdeel afgemeten met het meetsnoer of met een meetroede. Zo is de erfenis des Heeren gemeten met het snoer van die vrije gunst, die eeuwig God bewoog en dat met het doel haar te verlossen van de verwoestende machten van on- en bijgeloof.

Kanaän was de roede van 's Heeren erfenis, was de erve van de afgoden.

De kerk is het erfdeel des Heeren, Christus is haar Koning. Buiten haar heerst de overste der wereld. Maar binnen haar heeft God Zijn woning verkoren. De berg Sion waarop de tempel stond was het middelpunt van het heilige land. Daar vergaderde het erfdeel, daar ontving zij de zegen uit Sion. Maar Asaf zag de berg Sion ontheiligd en vertreden. De heidenen heersten over de woonstede Gods. Hoe zuchtte zijn ziel onder al die verwoestingen de ellendestaat der kerk drijft hem uit tot gebed.

Zo wordt ons op 31 oktober de weg gewezen om die herdenkdag een boete- en bededag te doen zijn. Gedenk aan Uw vergadering! Alle zegen is verbeurd, maar er mag nog een volk zijn dat de Heere vreest, hoewel Jakob dun is geworden. De Heere geve dat bij al het zuchten en klagen maar een iegelijk klagen zou vanwege zijn zonden. O, dat er een wederkeren tot de God van de Reformatie gevonden werd. Dat de kerkelijke en ambtelijke en persoonlijke schuld mocht brengen aan Zijn voeten.

En waar nu het geestelijke offer van een gebroken hart en een verslagen

Inhoud

Meditatie: Reformatie	1
De man in de schaduw	2
In memoriam Ds. J.C. van Ravenswaay	3
Lezers vragen	5
Uit vroegere jaren	6
Boekennieuws	7
Kerknieuws	8
Berichten	9
Predikbeurten	10

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
F. Bolstraat 12, 2981 CC Ridderkerk
tel. 0180-425915.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijzen
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten
€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

geest gebracht en de schuld beleden wordt, daar doet de Heere Zijn gunst en Zijn woning in Christus ervaren. Heeft de reformatie die zegen u al gebracht? Kennen wij de Reformatie van ons hart? Dan kennen wij de bede ook voor ons persoonlijk leven. Wat kan de vijand zijn verwoestingen van binnen zoeken aan te richten.

Ja wat moet in duisternis gewandeld worden vanwege het verlaten van Gods wet. Waar mag de genade van de oude tijden zijn?

Gedenk aan Uw Woord, gedenk aan Uw eden en beloften, o Heere gedenk! Zo leert dat volk bidden, zo leren zij met Asaf ook pleiten temidden van alle verstoringen en verwoestingen. De nood der kerk mocht brengen op de oefenschool van het gebed.

Wij hebben God op 't hoogst misdaan, maar gedenk aan Uw vergadering. En als de Heere gedenkt, dan doet Hij Zijn aanschijn weer lichten. Dan mag Gods kind weer in vrijheid ademen, dan moet de onderdrukker wijken.

Dan stort Hij de zegeningen des verbonds, de vertroosting des Geestes, de zoetigheid van Zijn gemeenschap uit in bedroefde harten.

Dan wekt Hij nieuw leven in dorre doodsbeenderen en brengt nieuwe gloed, waar het liefdesvuur was verdoofd. Als de Heere gedenkt, dan wordt het waar:

*Al drukt het leed, al dreigt het lot,
Hij doet Zijn hulp verschijnen.*

wijlen ds. A. Snoep

De man in de schaduw

Zo mogen we Huldrych Zwingli wel noemen: de man in de schaduw. Bij de herdenking van de Kerkhervorming worden ze wel altijd in één adem genoemd: Luther, Zwingli en Calvijn (in de historische volgorde), maar de middelste man staat in de schaduw van de twee anderen. Verreweg de meeste aandacht gaat toch uit naar de eerste. Luther spreekt ons met zijn ontzaglijke worsteling om een genadige God nu eenmaal sterk aan. Calvijn krijgt op de hervormingsavonden ook wel eens aandacht, maar veel minder dan hij eigenlijk verdient. Veel minder ook dan men zou mogen verwachten: wij zijn toch calvinisten? Van Zwingli weten we eigenlijk heel weinig, of het moest zijn dat hij dwaalde in de leer van het Heilig Avondmaal: was hij het niet die leerde dat dit sacrament eigenlijk niet meer is dan een *gedachtenis*maaltijd? Zo blijft Zwingli voor velen de man in de schaduw, ook rond 31 oktober. En dat is jammer, want het leven en het werk van deze Zwitser is veel boeiender en leerzamer dan dat wij hem zouden mogen vergeten. In dit artikel willen we zo maar een paar dingen uit het leven van deze man beschrijven.

Pastoor van drie gemeenten

Op nieuwjaarsmorgen van het jaar 1484 werd Huldrych Zwingli geboren in de omgeving van het plaatsje Wildhaus, in het zuiden van St. Gallen in het graafschap Toggenburg, in het oosten van Zwitserland. Maarten Luther is dan nog geen twee maanden oud. Zwingli's ouders waren boerenmensen, zijn vader was 'Gemeindeamman', wij zouden zeggen burgemeester. Belangstelling voor de politiek is Zwingli zijn gehele leven bijgebleven. In maar liefst vijf plaatsen heeft de jonge Zwingli - vanaf zijn vijfde levensjaar - onderwijs genoten. Wanneer we de namen van deze steden horen, krijgen we onmiddellijk een indruk van de brede vorming van de hervormer: Weesen (de dorpschool), Bazel (de Latijnse school), Bern (wat wij de 'middelbare school' zouden noemen en waar hij ternauwernood aan het klooster ontsnapte), Wenen (de universiteit) en tenslotte opnieuw Bazel. Hier werd Zwingli 'magister artium liberalium', meester in de vrije kunsten. Hij bracht het niet tot doctor, omdat hij theologie wilde gaan studeren om daarna zo snel mogelijk het herderlijke werk te

In memoriam

ds. J.C. van Ravenswaay

“God schenkt Zijn genade aan de grootste der zondaren. En dat ben je niet zomaar, hoor! Weet je dat? Mensen zeggen soms gemakkelijk: Ik ben een nul. Maar dat ben ik pas bij mijn sterven. Dan geeft God de laatste slag aan het eigen ik. Dan ben ik bevrijd van mezelf en mag ik eeuwig God bedoelen”. Kenmerkende woorden van ds. J.C. van Ravenswaay, dienstknecht van de Allerhoogste God. Hij overleed op de leeftijd van 84 jaar in de Hope des Eeuwigen Levens na een langdurige ziekte in zijn woning te Ermelo. Hij is verlost; God heeft hem welgedaan.

Zijn persoon, zijn ambtelijk werk en zijn geschriften getuigden ervan: mij, de grootste der zondaren is barmhartigheid geschied. In een interview zei hij eens: “Een predikant moet zijn gemeente zien, zoals hij zichzelf hoort te zien: als de grootste der zondaren. Weet je wat Gods geofende volk vroeger zei? Als het voor mij kon, kan het voor jou zeker. Dat geeft ruimte in de prediking.” Ruim 57 jaar heeft hij het Woord van vrije genade mogen verkondigen. De laatste keer dat hij de kansel van de gemeente Ermelo beklom, preekte hij over Romeinen 7 : 24 en 25. Ik ellendig mens (dat bleef er over met alles wat Paulus beleefd had) wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? (Maar, als daar plaats voor gemaakt is, dan is het ook:) Ik dank God door Jezus Christus onzen Heere.

Van Ravenswaay was 21 jaar oud toen hij werd toegelaten tot de (Christelijke Gereformeerde) Theologische School te Apeldoorn. In de Gezinsgids vertelde hij: “Nee dat is niet zomaar gegaan. Nooit zal ik de datum van

4 augustus 1933 vergeten. Mijn vader was niet thuis en ik als 15-jarige zou aan tafel uit de Bijbel lezen. Gods Woord ging open bij Psalm 139 en door Gods Geest werden de woorden zaken in mijn hart. Ze troffen me tot in het diepst van mijn ziel. Ik stond voor een alwetend God, die alles van mij wist! Werkelijk alles! De schuld drukte mij neer!”

Maar de Heere zou uitkomst geven. Hij mocht, na eerst een jaar hulpprediker geweest te zijn te Bunschoten, in 1945 als herder en leraar zijn intrede doen in Zaamslag. 15 jaar heeft hij de gemeente van Scheveningen gediend. In Arnhem kwam hij met een deel van de gemeente over naar de Gereformeerde Gemeenten. Vanaf 1973 tot 1982 predikte hij het Woord in Terneuzen en vanaf 1982 in Ermelo tot aan zijn emeritaat in 1994. Daarna verkondigde hij wegens afnemende krachten nog enkele jaren meer incidenteel vanaf de kansel dat ‘het niet uit te zeggen is, hoe groot het wonder is, dat God naar zondaren omziet, dat God vijanden met Zichzelf verzoent en dat goddelozen om niet gerechtvaardigd worden.’

Echter ook toen de dominee niet meer kon preken in de kerk, deed hij het nog steeds vanuit zijn stoel (of bed) in de huiskamer. Die mochten wel eens een preekstoel zijn, ook al bestond zijn gehoor dan soms uit slechts twee personen. Vaak eindigde hij dan, evenals in zijn preken, met: “Het is door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen.”

Een werkzaam leven is voorbij. Wie leeft er die de slaap des doods niet eens zal slapen? Ds. J.C. van Ravenswaay is zo'n 14

jaar hoofdbestuurslid van de SGP geweest en 33 jaar bestuurslid van De Driestar te Gouda. In Ermelo was hij voorzitter (later erevoorzitter) van de reformatorische basisschool Augustinus. Vorig jaar is er een prekenbundel van zijn hand verschenen met de veelzeggende titel Veel of alles. ‘De enige grond tot zaligheid, verklaard in de Persoon en het Middelaarswerk van de dierbare Zaligmaker, werd door hem met lust en liefde en op de hem kenmerkende wijze gepredikt. Een prediking waarbij de zondaar op het diepst vernederd en God op het allerhoogst verheerlijkt wordt.’ schreef ds. L. Blok in het voorwoord.

Zijn stem wordt niet meer gehoord. Maar in zijn preken en geschriften kan hij nog spreken, nadat hij gestorven is, als de Heere door Zijn levendmakende Geest Zijn Woord toepast. Dan zullen doden horen, de stem van de Zoon van God en die ze gehoord hebben zullen leven.

Toen de dominee eens gevraagd werd, hoe hij er persoonlijk voor stond, werden de volgende woorden uit zijn mond opgetekend, waarin afgezien wordt van de mens, waardoor de Heere de eer krijgt: ‘Nee, dan zijn er tijden, dat het zingt van binnen: U is een beter lot bereid, uw heilzon is aan het dagen. Ondanks mij! Ondanks al mijn afdwalingen en ontrouw, blijft Hij nochtans de eeuwige Getrouwe, Die Zijn kerk thuisbrengt tot opluistering van al Zijn deugden. Dan zullen we weten, dat Zijn werk een volkomen, een klaar werk is en zullen we het eeuwig zingen: En onze Koning is van Israels God gegeven.’

A.C. Duifhuizen

kunnen beginnen. Eén man heeft in Bazel op Zwingli veel indruk gemaakt: de beroemde docent Thomas Wyttenbach. Deze oefende door zijn theologische voorlezingen veel invloed uit op zijn jonge studenten. Hij spoorde hen aan de Heilige Schrift te lezen!

Zwingli werd pastoor. Aanvankelijk was hij een trouw zoon van de roomse kerk. Hij bediende de mis, nam de biecht af en moedigde de verering van relikwieën aan. In Glarus, Zwingli's eerste gemeente, was een aparte kapel gebouwd om onderdak te kunnen verlenen aan een stukje 'kruishout'! Drie gemeenten heeft Zwingli als pastoor gediend: eerst de kleine stad Glarus, waar hij te maken kreeg met een enorme gemeente: een derde van het hele kanton! Hier ging Zwingli Grieks leren, om het Nieuwe Testament in de grondtaal te kunnen lezen. Vervolgens Einsiedeln in het kanton Schwyz, waar hij de geschriften van de grote Rotterdamse humanist Desiderius Erasmus las, maar zich ook grondig verdiepte in het Griekse Nieuwe Testament. Tenslotte voerde God zijn weg naar de kansel van de domkerk van Zürich, de Grossmünster.

Via de bronnen tot het licht

Als we proberen Zwingli te karakteriseren, dan moeten we zeggen dat hij een totaal ander mens was als Luther. Hoewel – beiden waren driftig en heftig van aard. Hij was ook een heel ander mens als Calvijn, die vóór alles een leerling van de Heilige Schrift is geweest en bijvoorbeeld zijn machtige *Institutie* schreef om te dienen als een leidraad bij het lezen van de Bijbel. Maar waarin ligt nu het eigene van Huldrych Zwingli? Niet in zijn buitengewone liefde voor goede muziek, die hem overigens door velen kwalijk werd genomen. Ook niet in zijn voorbeeldige ijver en trouw in de zielszorg en de prediking – die waren bij Luther en Calvijn niet minder. Misschien kunnen we zeggen dat het eigene van Zwingli vooral uitkwam in de weg die de Heere met hem heeft gehouden om hem uit de duisternis van de roomse leer te brengen tot het wonderbaar licht van de kennis van het Evangelie van Gods vrije genade. Het is een heel andere weg geweest dan die van Luther, wiens bange

worsteling in een kloostercel om het verkrijgen van een genadige God ons wel bekend is. Zwingli is een heel wonderlijke weg gegaan: door kennismaking met de geschriften van Erasmus en het humanisme is hij gekomen tot het onderzoek van de *bronnen*: in dit geval het Griekse Nieuwe Testament. Het heeft de Heere behaagd de ogen van Zwingli te openen door het lezen van de Schrift in de oorspronkelijke talen!

Zwingli een humanist?

Voor alle duidelijkheid moeten we er wel iets bij zeggen. Erasmus heeft hij aanvankelijk hooggeacht, maar het is tussen Erasmus en Zwingli wél tot een breuk gekomen, evenals tussen Erasmus en Luther. En wat het humanisme betreft: we moeten het humanisme uit Zwingli's tijd niet verwarren met dat uit onze dagen. Vandaag is het woord een aanduiding voor een geestesstroming die veelal van het gezag van de Schrift en van de gereformeerde religie weinig weten wil en er soms ronduit afkerig van is. Van het Humanistisch Verbond hebben we doorgaans niet veel goeds te wachten. Maar in Zwingli's tijd was het humanisme een geestesbeweging die terug wilde naar het onderzoek van de bronnen van de klassieke oudheid. Verschillende humanisten hebben baanbrekend werk verricht op het gebied van de grondtekst van de Heilige Schrift. Zo heeft Erasmus, die overigens altijd een zoon van de roomse kerk is gebleven, in 1516 een gedrukte uitgave van het Nieuwe Testament in het Grieks verzorgd, die ten grondslag heeft gelegen aan de bijbelvertaling van Luther. Er zou over Zwingli natuurlijk veel meer zijn te zeggen dan één artikel bevatten kan. Er zijn vele boeken over hem geschreven. Wie meer over hem wil lezen, kan te rade gaan bij de onder ons bekende beschrijvers van de kerkgeschiedenis. Verder is er een boek van de vrijgemaakt gereformeerde auteur H. Veldman, *Huldrych Zwingli, hervormer van kerk en samenleving* (Goes, 1984). Aardig is ook het oudere en eenvoudige werkje van W. Andringa, *Ulrich Zwingli, de hervormer van Zwitserland*. Wie wat dieper wil graven, kan terecht bij een uitgave van de Willem de Zwijgerstichting uit 1986, geschreven door dr. G.W. Locher.

In dit artikel wil ik nog twee dingen noemen. In de eerste plaats is het goed dat we letten op de drie verschillende fronten waarop Zwingli in zijn drie achtereenvolgende gemeenten heeft moeten strijden. In de tweede plaats is het de moeite waard nog even in te gaan op het beroemde godsdienstgesprek in Marburg, waar Zwingli Luther heeft ontmoet.

Drie gemeenten, drie fronten

We zagen al dat Zwingli drie gemeenten heeft gediend. In elke gemeente heeft hij gestreden op een ander front. In Glarus, zijn eerste gemeente, richtte hij zich nog vooral tegen *sociale misstanden*. Die logen er overigens niet om. Het was sedert jaar en dag gewoonte dat Zwitserse mannen en jongens als soldaten in dienst traden bij vreemde vorsten. Zo konden ze in hun levensonderhoud voorzien. Men noemde dat 'Reislaufen'. Het geld dat men voor dit levensgevaarlijke werk beurde, noemde men de 'Pensionen'. Zwingli vond het in zijn eerste tijd wel verantwoord dat de Zwitserse boerenzoons voor de paus streden, maar verder moesten ze aan het Reislaufen niet meer meedoen, vond hij. Iedereen kan wel begrijpen waarom een zielenherder grote bezwaren moest hebben tegen zulk Reislaufen: de mannen en jongens kwamen moreel verwilderd en losbandig van de slagvelden terug. Voor de gewetensvorming van zijn gemeentelieden was het funest.

In zijn tweede gemeente, Einsiedeln, krijgt de strijd van Zwingli al een dieper, meer *godsdienstig* karakter. Het dorp kende een geweldige Maria-verering. Eeuwenlang was het al een trekpleister voor pelgrims. Men meende dat de zwarte Madonna in het klooster wonderen kon verrichten. In zijn preken begon Zwingli te waarschuwen tegen dit bijgeloof. Christus is de enige Middelaar!

Maar pas in zijn derde gemeente, Zürich, ontwikkelde Zwingli zich tot de hervormer van Zwitserland. In plaats van over de vastgestelde 'perikopen' (schriftgedeelten) te preken, begon hij Gods Woord uit te leggen in geregelde volgorde. Hij leerde de werken van Luther kennen. Zijn persoonlijk zieleleven verdiepte zich, toen hij door de gevreesde pest nabij de dood was gekomen, maar

weer mocht herstellen. Steeds meer kwam de rechtvaardiging van de zondaar in zijn prediking naar voren. Hij verliet de ongehuwde staat en trouwde, zij het nog in het geheim, met Anna Reinhart. Door zijn invloed kwamen felle godsdienstgesprekken met Rome tot stand, waarna de reformatie in Zürich meer en meer doorbrak.

Dit alles betekent niet dat wij het in alle opzichten met Zwingli eens kunnen zijn. Zo was hij van oordeel dat ook verheven geesten uit de heidense oudheid tot de zaligheid waren gekomen, al hebben zij Christus niet verwacht of gekend. En wat zijn opvatting over het Heilig Avondmaal betreft: ieder zal wel weten dat Zwingli meende dat de sacramenten slechts *tekenen* zijn van onze belijdenis. Dat ze ook *zegelen* zijn, werd door hem onvoldoende verstaan. Juist op het punt van het Avondmaal heeft Zwingli heftig met Luther gebotst, hoe hoog hij deze overigens ook achtte. Over die botsing willen we nog iets zeggen.

Het gesprek in Marburg

Het was in de twintiger jaren van de zestiende eeuw helemaal geen gemakkelijke tijd voor de protestanten in Duitsland. De Habsburgse keizer, Karel V, was een machtig man, die de reformatie hartgrondig verfoeide. De meerderheid in het Duitse rijk was nog altijd rooms en vastbesloten de 'ketterij' uit te roeien. De keizer vond het verschrikkelijk dat zijn rijk zo verdeeld was geraakt – en dat niet alleen omdat hij een overtuigd rooms man was, maar ook omdat vanuit het oosten een groot gevaar het Duitse rijk bedreigde: de Turken! De Islam rukte in deze tijd steeds verder op en men vreesde de veroveringsdrang van de Turken zeer. Daarom wilde de keizer eens en voorgoed afrekenen met wat hij zag als een slijtzwam onder zijn onderdanen. De protestanten stonden zwaar onder druk en waren bovendien ook nog eens droevig verdeeld. De jonge landgraaf Philips van Hessen nam toen het voortouw in een poging om tot eenheid te komen tussen de Lutherse in Duitsland en de protestanten in Zwitserland. Dat was een moedige poging, want Luther liep er beslist niet warm voor. Hij zag de Zwitsersers eigenlijk als oproerlingen. Bovendien wantrouwde hij hun

opvattingen over het Heilig Avondmaal. Melanchthon, Luthers vriend en broeder, was bang dat een streven van de protestanten om tot eenheid te komen de toch al gespannen relatie met de roomsen definitief zou verstoren.

Philips van Hessen zette echter door. Hij nodigde de voornaamste luthersers én de Zwitsers uit voor een gesprek, dat in september 1529 gehouden zou worden op zijn kasteel in Marburg. Zwingli kwam ook. Hij maakte de lange reis van Zürich naar Marburg te paard en met het schip, in het diepste geheim. Zelfs zijn eigen vrouw wist niet waar hij naar toe ging! Vanuit Bazel schreef Zwingli haar een brief waarin hij iets meer losliet over zijn reisdoel, maar alleen zoveel 'als men een vrouw vertellen kan...'

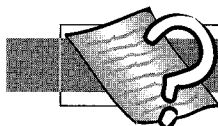
Het gesprek is een teleurstelling geworden, eigenlijk voor alle partijen. Het tragische en wrange was dat men elkaar op veertien (!) punten van de geloofsleer geheel vond en op het vijftiende – over het Heilig Avondmaal – slechts voor een gedeelte niet! Het gesprek duurde dagenlang en werd onder grote druk gevoerd: in Marburg was een griep-epidemie uitgebroken, die slachtoffers maakte. Men wilde zo gauw mogelijk weer vertrekken. Daarom begonnen de gesprekken soms 's morgens om zes uur al en duurden uren achtereens. Positief was dat een gesprek van zes uren tussen Zwingli en Melanchthon goed verliep en verhelderend werkte. De twee mannen kwamen dichterbij elkaar en gingen elkaar beter begrijpen. Luther was echter uit ander hout gesneden dan Melanchthon. Hij wilde koste wat het kost vasthouden aan de *lichamelijke* tegenwoordigheid van de Heere Jezus in het Heilig Avondmaal.

Bekend is hoe hij tijdens de gesprekken met een krijtje de woorden 'Hoc est corpus meum' ('dit is Mijn lichaam') op de tafel heeft geschreven en het kleed er weer overheen schoof. Toen het gesprek vastliep, sloeg Luther het tafelkleed terug, wees op de door hem opgeschreven woorden en zei: 'Mijn beste heren, omdat de tekst van mijn Heere Jezus Christus dáár staat, "Hoc est corpus meum", daarom kan ik niet verder, maar moet ik belijden en geloven dat het lichaam van Christus aanwezig is'. Het overtuigde Zwingli niet, integendeel: hij raakte er wat geïrriteerd door.

Het godsdienstgesprek liep af en is in wezen mislukt, ondanks het feit dat de *15 Marburgse Artikelen* door alle deelnemers werden ondertekend. Het is een beetje verdrietig dat elk van de partijen na afloop verklaarde het gesprek 'gewonnen' te hebben. Deze dingen leren ons dat Gods Kerk hier op aarde nooit volmaakt zal zijn. Twee 'groten' in het koninkrijk Gods konden elkaar niet vinden. We moeten ons er maar niet over verwonderen als dit in onze tijd niet anders is, maar het moet ons wél blijven verdrieten. Twee jaar na het gesprek stierf Huldrych Zwingli op het slagveld bij Kappel in een felle veldslag met roomse legers. Zijn lichaam werd de volgende dag door zijn vijanden gevierendeeld en verbrand, tegelijk met stukken varkensvlees... De as werd verstrooid. De hervormer van Zwitserland heeft waarlijk geen eervolle teraardebestelling gekregen. Maar het door hem gestrooide zaad is ontkiemd, dertig, zestig en honderdvoud.

Capelle aan den IJssel,

ds. A. Moerkerken

Lezers vragen

Mevr. B. te E. las in de tweede brief aan de Thessalonicenzen over de openbaring van de antichrist (2 Thess.2). Die volle openbaring wordt nog tegengehouden. Paulus zegt daarvan: "*En nu, wat hem wederhoudt, weet gij, opdat hij gepenbaard worde te zijner eigen tijd*"

(vs.6). De Thessalonicenzen wisten dus wie of wat dat "weerhoudende" is! Kunnen wij het ook weten?

De gemeente van Thessalonica kon het weten uit de prediking van Paulus onder hen. Hij heeft het hen herhaaldelijk gezegd. '*Gedenkt gij niet, dat ik nog bij u zijnde, u deze*

dingen gezegd heb?' (vs.5). 'Wat (hem) wederhoudt' betekent in het Grieks: vasthouden, in bedwang houden, er onder houden. Wie is deze 'wederhouder'?

Het is een macht of persoon, die de openbaring van de antichrist tijdelijk tegenhoudt. Op de door God bepaalde tijd (en niet eerder!) wordt deze weerhouder verwijderd. Op dat ogenblik zal het anti-christelijke geweld in alle hevigheid losbarsten. De Thessalonicenzen wisten wie of wat deze weerhouder was. Voor ons is de identiteit van 'wat hem wederhoudt' onzeker. Er zijn veel verschillende opvattingen. Lees ook kanttekening 22 van onze Statenvertaling bij dit vers. Enkele verklaringen wil ik noemen:

Ten eerste: *de (romeinse) overheid*. Dit zegt o.a. Tertullianus. Deze macht is door God geroepen om ordenend en bewarend in te grijpen. Zij dient de mensheid van te grote wetteloosheid te weerhouden. Ten tweede: *de christelijke gemeente in deze wereld*. Thomas van Aquino zag in de kerk de beschermende wereldmacht, die de totale doorwerking van de boze tegenhield. Ten derde: *de genade van de Heilige Geest*. Ten vierde: *de zuivere prediking van het Evangelie*. Zo verklaart o.a. Johannes Calvijn. Eerst de verkondiging van het Evangelie aan alle volken. Zonder dit zal het einde niet komen. (Matth.24:14). Zolang als Wet en Evangelie nog gepredikt worden op de aarde en vrucht dragen, komt de antichrist niet. Zolang kan hij zich niet volledig openbaren en ontplooien. Ten vijfde: *een engel of engelenmacht*. Dit is de gedachte van dr. H. Ridderbos. Engelen, door God daartoe verordend (Opb.7:1).

Ten zesde: *de algemene genade*. Deze verklaring lijkt mij persoonlijk het meest aannemelijk. Men ziet dan in de wederhouder de algemene genade Gods. Hierdoor krijgt de mens der zonde de kans nog niet, zich in zijn bruutheid te openbaren, hoewel de verborgenheid der ongerechtigheid reeds wordt gewrocht. In de laatste dagen zal de Heere meer en meer de algemene genade gaan inhouden. Moeten wij dat niet vrezen in onze tijd?

Tenslotte: ds. G.H. Kersten schrijft in zijn *Gereformeerde Dogmatiek*: 'Wat hem wederhoudt heeft Paulus de Thessalonicenzen gezegd; zij weten het dus; maar de apostel

omschrijft wat hij gezegd heeft in vs.6 niet nader. Alleen dit weten wij, hij wordt geopenbaard "te zijnen eigen tijd". Gelijk de ongerechtigheid der Amoriëten vol worden moest, zo ook de tijd van de antichrist'.

Zeker is dat de Heilige Geest eerst Zijn werk zal afmaken. Uit alle volken zal de duurgekochte Kerk van Christus worden vergaderd. 'En alsdan!' (vs.8). Het beslissende keerpunt breekt aan. Dan zal de wederhouder wijken en de antichrist zich openbaren. Dit is niet het laatste!

Paulus wijst erop in het achtste vers dat de Heere tenslotte door de Geest Zijnsmonds de antichrist zal verdoen en hem teniet zal maken door de verschijning Zijner toekomst. De Christus heeft het laatste woord! Welgelukzalig de mens, die het eigendom van Christus mag zijn: *'Als nu deze dingen beginnen te geschieden, zo ziet omhoog en heft uw hoofden opwaarts, omdat uw verlossing nabij is'* (Luk.21:28).

Werkendam,

ds. M. Karens.

Uit vroegere jaren

'...bij nacht en bij dag was hij op de baan...'

In juni 1927 stond Jacob Bastiaan Bel bij de kist van zijn plotseling overleden zwager. Toen kwamen de woorden tot hem: 'Waar zult gij zijn in de eeuwigheid?' Het behaagde de Heere hem daar worstelingen mee te geven aan de genadetroon. Hij moest zijn verloren staat inleven. Maar Bel mocht met al zijn zonden en schuld ook de toevlucht leren nemen tot Christus. Hoe groot is het die gezegende Middelaar als schuldovernemende Borg te leren kennen!

Het is toen heel anders geworden in zijn leven. Voordien zag men hem zelden of nooit in de kerk. Hij hield zich liever bezig met zijn duiven of met de voetbalsport. Daar sprak hij ook veel over als groenteboer in Dordrecht met zijn klanten. Maar na zijn vernieuwing sprak hij over de dingen waar zijn hart naar uitging. Dat nam niet iedereen hem in dank af. Hij kreeg eens de volgende bestelling: '1 kilo spinazie, zonder godsdienst...'

Na enige tijd voegde hij zich bij de Gereformeerde Gemeente te Dordrecht, waar toen ds. J.D. Barth predikant was. Ook de roeping tot het predikambt werd op zijn hart gebonden: "Werp uw brood uit op het water, want gij zult het vinden na vele dagen" (Pred. 11:1). In 1938 werd hij toegelaten tot de studie aan de Theologische School in Rotterdam en hij werd in 1942 beroepbaar gesteld. Zijn hart ging uit naar Borssele, maar de gemeente

van Dirksland werd door de Heere aangewezen. Daar werd hij door ds. W.C. Lamain bevestigd. Veel werk heeft hij in de moeilijke oorlogsjaren verzet voor de ondergrondse. Ook mocht hij op zijn arbeid in de gemeente van Dirksland zegen ondervinden. Nieuwe gemeenten werden door hem op het eiland geïnstitueerd: Melissant, Stad aan het Haringvliet, Ooltgensplaat en Oude Tonge.

In 1947 nam hij een beroep aan naar Krabbendijke. In de periode aldaar maakte hij de watersnoodramp mee. Al op een zondagmiddag in het begin van 1953 had hij in de toepassing van de Catechismusprediking ernstig en bewogen gewaarschuwd voor de oordelen en de gerichten Gods die aanstaande waren. Even later kwam het water. Aan het einde van de eerste rampdag lag Krabbendijke als het ware als een eilandje temidden van de zee, slechts beschermd door enkele zwakke binnendijken. Toen heeft ds. Bel worstelingen gekregen aan de troon der genade met de toestand van Krabbendijke. Het dorp zou gespaard blijven.

In alle eenvoud werkte ds. Bel gestaag door in de grote gemeente en daarbuiten en dat ondanks een zwakke gezondheid. Eens kreeg hij een beroep van Scheveningen en had het daar moeilijk mee. Het waren echter zijn catechisanten van wie hij geen afscheid kon nemen.

Op 15 juli 1959 kwam een einde aan zijn arbeidzame leven. Op het kerkhof werd het woord gevoerd door ds.

P. Honkoop van Yerseke. Een enkel citaat: "Zeker had ds. Bel ook zijn zwakheden en vele gebreken kleefden hem aan. Maar daarover willen wij niet spreken. Dat alles ligt daar midden in het graf en wij hopen niet te doen gelijk straks de wormen, om te knagen aan de zondige overblijfselen van het lichaam. Anderzijds lust het ons niet om mensen te verheerlijken en mensen te vergoden. Want God is een jaloers God op Zijn eer. Nochtans mag toch worden gezegd wat waarheid mag heten. En dan mag dit van de overleden knecht gezegd worden, dat hij een werkkraacht was in de classis, ja, zelfs in synodes; dat hij een man was onvermoeid. Hij predikte schier alle dagen. Bij nacht en bij dag was hij op de baan, zodat men haast van hem zou kunnen zeggen: Gij hebt de hitte des daags en de koude des nachts wederstaan. Het gehele Nederland was vòòr hem. Hij zaaide zelfs nog op de Amerikaanse wateren, waarvan de Heere heeft gezegd het te zullen wedervinden te Zijnen dage".

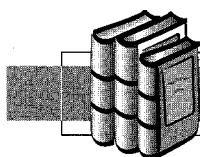
Inderdaad is ds. Bel in 1947 nog vier maanden naar Amerika geweest, daar het verzoek kwam om de vacante gemeenten aldaar te dienen. De Heere schonk hem vrijmoedigheid en de kerkenraad van Dirksland gaf toestemming. Uit een brief van september 1947 "aan onze geliefde vrienden in Amerika van Oost en West" blijkt wel dat de reis en het verblijf hem goed was bevallen. We eindigen dit stukje met het begin van die brief:

"Nu wij weer in ons oude Vaderland mochten aankomen is het ons een behoefte des harten U allen onzen hartelijken dank te betuigen voor al de liefde en vriendschap die gij ons getoond hebt. Het is onze verwachting verre te boven gegaan. Het is licht te begrijpen dat wij er zeer tegen op zagen om aan Uw verzoek om in Amerika te komen preken gehoor te geven. Niet dat wij tegen de reis op zagen, maar tegen het werk zelf, dat ons te doen stond. De Heere gaf ons echter te gelooven, dat wij niet alleen behoefden te gaan en wij mochten bepaald worden bij hetgeen de Heere vele jaren geleden tot onze ziele gesproken had. Zoo zijn wij dan gegaan, nadat opnieuw aan ons het verzoek gericht werd. Nu ligt alles weer achter de rug en wij mogen met vrijmoedigheid getuigen,

dat de Heere met ons is geweest. Vele malen mochten wij met blijmoedigheid het Woord Gods onder U verkondigen, hetgeen wij niet licht zullen vergeten. Wel waren de reizen ons zwaar, doch tot roem van Zijn Genade heeft de Heere ons willen ondersteunen en doorhelpen. Mocht de Heere de arbeid door ons temidden van U verricht met Zijn onmisbaren zegen bekronen. Dat het

Woord des Heeren, eens tot ons gesproken, ook voor de Amerikaansche gemeenten moge gelden, toen de Heere tot onze ziele sprak: Werp uw brood uit op het water en gij zult het vinden na vele dagen. Onze reis zoude dan niet tevergeefs zijn geweest".

's-Gravenpolder, ds. J. Schipper.

Boekennieuws

Wilhelmus à Brakel: Redelijke Godsdienst, Bijbels dagboek, samengesteld door J.M. Vermeulen; uitgeverij De Groot Goudriaan -Kampen, 2002. Prijs €19.95.

Vader Brakel is het meest bekend geworden door zijn dogmatisch-praktische werk "Redelijke Godsdienst", dat in 1700 uitkwam. Ds. Hellenbroek was van mening dat geen huisgezin dit werk behoorde te missen. In 1795 verscheen reeds de 20e druk.

Het leek me bij een eerste kennismaking een hachelijke onderneming om uit dit werk, dat meer dan 2000 bladzijden telt, een dagboek samen te stellen. Moest het een vervanger worden van de *Redelijke godsdienst*, of een uittreksel? En hoe moest het met ingewikkelde, 300 jaar oude zinsconstructies? De samensteller van het dagboek is er mijns inziens goed in geslaagd een dagboek samen te stellen, dat de kern van deze 'dogmatiek voor eenvoudigen' weergeeft. Uiteraard is daarbij een persoonlijke voorkeur niet te vermijden. Aan de ingeschapen godskennis wijdt à Brakel 17 pagina's, dhr. Vermeulen vat deze bladzijden samen in één pagina. Over de aanneming tot kinderen schrijft à Brakel 30 pagina's; dhr. Vermeulen heeft voor de bewerking hiervan wel 8 bladzijden nodig. Bij lezing van de dagboekbladzijden én de blz. uit de *Redelijke godsdienst* denk ik, dat de samensteller erin geslaagd is zeer verantwoord te selecteren.

Weglatting van het derde deel is m.i. goed te verantwoorden.

Met name het praktikale van de *Redelijke godsdienst* vinden we in het dagboek overal terug. Zomaar een voorbeeld. Bij 4 augustus lezen we: "Wilt u vergenoeging leren? Zie dan op wat u waardig bent. Dan zult u blij zijn dat u niet in de hel ligt. Zie ook eens op anderen, dan

zult u niet willen ruilen. De één zal ellendig zijn naar het lichaam en een ander zal zonder genade zijn. Leef maar bij de dag en neem niet de problemen op u van twee, van tien, van honderd dagen; dat valt u te zwaar. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad. Heb het oog steeds op de hemel en zie de nietigheid van het aardse".

Door deze uitgave wordt de inhoud van de *Redelijke godsdienst* toegankelijker voor mensen die opzien tegen het doorworstelen van 2000 blz.

De samensteller heeft boven iedere blz. een 'kerntekst' geplaatst, Bij een herdruk zou het aangeven van een te lezen bijbelgedeelte in een behoefte kunnen voorzien.

Door de opzet van dit werk kon geen rekening gehouden worden met het kerkelijk jaar. Voor Pasen en Pinksteren is dit altijd moeilijk, maar de eerste en laatste dag van het jaar vragen eigenlijk om een 'gelegenheidsmeditatie'. Desondanks ben ik lovend over deze uitgave en ik hoop van harte dat velen dit dagboek zelf aanschaffen of een ander cadeau doen. Ik ben geneigd om Hellenbroek na te zeggen: "Geen huisgezin behoort het te missen".

Capelle aan den IJssel, B. Agteresch.

Drs. P.J. Vergunst (red.), De kerk op adem; Hervormd-Gereformeerden in een driestromenland. Uitg. Groen Heerenveen, prijs €11,35

Deze bundel lezingen is uitgegeven bij het afscheid van de algemeen secretaris van de Gereformeerde Bond in de Nederlandse Hervormde Kerk, dr. ir. J. van der Graaf. Als thema voor het gehouden symposium ter gelegenheid daarvan

is 'Kerk en cultuur' gekozen, want: 'De gemeente ademt het moderne levensgevoel en levensbesef dagelijks in (...) Voor het leven in de vreze des Heeren is het niet om het even op welke wijze ze met deze bedreiging omgaat.' Daarbij is er aandacht voor de contacten die hervormd-gereformeerden onderhouden, zowel met oecumenischen, evangelischen als reformatorischen. Vertegenwoordigers van deze drie stromen reageren op een artikel van prof dr. G. Dekker, 'De veranderende cultuur als uitdaging aan de kerken'. Het zijn resp. dr. K. Blei, prof. dr. W.J. Ouweneel en ds. A. Moerkerken.

Na deze bijdragen geeft drs. P.J. Vergunst, de huidige secretaris van de Gereformeerde Bond, in eerlijke en open reportages een beeld van vier verschillende hervormd-gereformeerde gemeenten. Dit om duidelijk te maken hoe de hervormd-gereformeerde identiteit van de gemeenten 'onder spanning kan komen te staan door contacten met evangelischen en reformatorischen.'

De reportages laten zien hoe moeilijk het soms is om als Gereformeerde Bond in de breedte van de Hervormde Kerk te opereren. Ze maken ook duidelijk hoe divers de 'bonds-gemeenten' zijn en hoe groot de kloof tussen belijden en praktijk soms kan zijn. Zo komen we evangelisch getinte koffieochtenden voor vrouwen tegen (een zorg voor de kerkenraad van Lunteren), een ouderling die in het muziekkorps meeloopt en op het voetbalveld staat en avondmaalgangers die 's avonds na de bediening op t.v. een voetbalwedstrijd kijken (aanleiding voor pas-

torate gesprekken in Asperen). Op een andere plaats zegt een predikant: 'De vraag van Luther naar een genadig God kom je bij jongeren niet meer tegen. Het is van rechtvaardiging naar heiliging gegaan.' En dan: 'Die onderliggende verschuiving moet ik de kerkenraad uitlegen.' (Delft).

Bepaalde delen uit de reportages moeten wel uitermate pijnlijk zijn voor Nederlands Hervormden, die de waarheid liefhebben. Zij zullen misschien met enige weemoed de namen van ds. P. Zandt (in leven predikant te Delft) en ds. I. Kievit (Lunteren, 1920-1923) gelezen hebben.

De vraag is hoe pijnlijk deze reportages ook voor ons zijn. Want: waar is het Ledeboeriaanse besef van de vaderlandse kerk, door God Zelf geplant? Zien wij uit naar herstel? En, dichterbij: worstelen wij om het herstel van onze eigen gemeenten? Want er is geen enkele reden om zelfgenoegzaam achterover te leunen. Wat alle Hervormden en alle afgescheidenen nodig hebben, heeft ds. Moerkerken in zijn bijdrage kernachtig verwoord: 'De oprechte vreze des Heeren: het leven voor Gods aangezicht in het diepe besef van onze volkomen verlorenheid en verdoemelijkheid voor de levende God, en nochtans het zoeken van dat aangezicht in Christus, in Wie alleen een ellendig menskind voor de Heilige kan bestaan. Die vreze des Heeren zal gepaard gaan met een tere en voorzichtige wandel.'

Veenendaal, H.A. van Zetten

van 11 oktober werd het verzoek van ds. E. Hakvoort behandeld om toegelaten te worden tot predikant in de Gereformeerde Gemeenten. Dit gedeelte van de vergadering was alleen toegankelijk voor ambtsdragers. De 'Commissie van onderzoek en advies' bracht een vertrouwelijk rapport uit. Het geheel werd grondig besproken in aanwezigheid van deputaten naar artikel 49 en 48 van de D.K.O, die ook hun advies of gevoelen weergaven. Nadat ds. E. Hakvoort in de gelegenheid was gesteld om zijn bekering, roeping en de weg naar de Gereformeerde Gemeenten te vertellen, werd hem gevraagd een proefpreek te houden over Joh. 1:29. Na aanroeping van de naam des Heeren en een schriftelijke stemming is door de classis besloten dat ds. E. Hakvoort voorlopig voor mag gaan in de gemeenten van de classis Gouda. De classis stelde een commissie in, die ds. E. Hakvoort begeleidt tot de eerst volgende classisvergadering D.V. 7 februari 2003. De HEERE geve te ervaren dat de beslissing tot eer van Gods Naam en tot stichting der gemeenten mag zijn.

JUBILEUMDIENST

DS. C. HARINCK TE TERNEUZEN

Op 28 september 2002 werd een jubileumdienst gehouden ter gelegenheid van het 40-jarig ambtsjubileum van ds. C. Harinck.

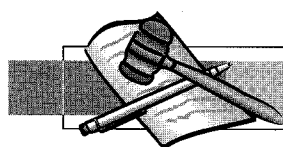
Na een korte persoonlijke terugblik op de bevestigingsdienst op 26 september 1962, op de gemeenten waaraan de dominee verbonden is geweest en op de leiding van de Heere die hieraan vooraf ging, bediende hij het Woord uitgaande van 1 Tim. 1:12: "En ik dank Hem, Die mij bekrachtigd heeft, namelijk Christus Jezus onze Heere, dat Hij mij getrouw geacht heeft, mij in de bediening gesteld hebbende."

Deze tekst spreekt over Paulus' dankbaarheid voor zijn apostelambt. 1. De naam van dit ambt. 2. De roeping tot dit ambt. 3. De verwondering over dit ambt.

Paulus dankt God ervoor dat Hij hem in de bediening gesteld heeft. Voor de Griek was 'dienen' iets minderwaardigs. Maar Paulus dankt God ervoor, omdat hij ziet op de Persoon die hij dienen mag, namelijk Christus Jezus onze Heere en vanwege het dienstwerk dat hij verrichten mag, namelijk dat hem 'het Evangelie der heerlijkheid des zaligen Gods' is toebetrouwd (vs 11.)

God is volmaakt gelukkig in Zichzelf, maar Hij wil de schepselen in Zijn gelukzaligheid laten delen. Heerlijker dan in de schepping toont God Zijn heerlijkheid in het Evangelie. Nooit hoorden gevallen mensen heerlijker tijding dan dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om de zondaren zalig te maken.

Wat een zegen om daar boodschapper van te zijn. Het is de vraag of dit Evangelie ons dierbaar geworden is. Heeft de bitterheid van de zonde Jezus zoet gemaakt? Zo weinigen verstaan het Evangelie. De meesten blijven hangen tussen Sinaï en Sion en vermengen Wet en Evangelie. Ze verstaan de genade, de vrijheid, de ruimte van het

Kerknieuws

Beroepen:

te Stolwijk: ds. G. Mouw te Uddel.

Bedankt:

voor Berkenwoude: ds. W. Visscher te Amersfoort;
voor Leerdam: ds. A. Schot te Krimpen a/d IJssel;
voor Moerkapelle: ds. P. van Ruitenburt te Chilliwack (Canada);
voor Ridderkerk-Slikkerveer: ds. P. Mulder te Dordrecht.

AANGEPASTE KERKDIENTST OP URK

D.V. zaterdag 9 november zal in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente

op Urk een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap.

In deze dienst hoopt voor te gaan student G. Pater. De dienst begint om 14.30 uur.

DOVENDIENST TE HILVERSUM

Ds. W. Visscher hoopt op 9 november D.V. voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Fred. van Eendenlaan 15 en vangt aan om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

CLASSIS GOUDA

Op de laatst gehouden classisvergadering

Evangelie niet, omdat ze nog zo getrouwd zijn met de Wet. Het Evangelie wordt dikwijls bezwaard met wettische voorwaarden. Velen zijn ook doof voor het Evangelie. Het is hen nooit tot verwondering dat God also lief de wereld heeft gehad, dat Hij Zijn enig geboren Zoon gegeven heeft. We zijn te hoog en te vroom, te rechthebbend. Maar u moet het Evangelie dan ook aanhoren, zegt Luther, als staande op het schavot, als een veroordeelde. Daar staat u nu al. Hoor dan zo eens naar het Evangelie. Laat u met God verzoenen.

2. Paulus verwondert zich erover dat God hem getrouw geacht heeft om hem in Zijn dienst te nemen als gezant van Christus. Een ambassadeur van de hemel te zijn die zijn oor aan de hemelpoort te luisteren heeft gelegd, die gehoord heeft wat God gesproken heeft, en het nu aan de mensen verkondigen mag. Om rebellen en opstandelingen het genadig pardon van God te verkondigen, om Gods kinderen te troosten met de boodschap dat Jezus Christus een volkomen Zaligmaker is. Maar de dienaar is ook geroepen om een vreselijke vloek te verkondigen, de vloek van een verworpen Evangelie. De wet hebben zij op het scherpst te prediken, namelijk met de eis van bekering en van geloof, Wie Mozes ongehoorzaam is, moest al gestenigd worden. Hoe zullen wij ontvlieden indien wij op zo grote zaligheid geen acht geven.

Wie is tot dit dienstwerk bekwaam? Daarop ziende, zou een mens liever zwijgen. Maar de Heere maakt gewillig en wint in. De apostel mocht ervaren: Mijn genade is u genoeg en mijn kracht wordt in zwakte volbracht.

3. Het feit dat Christus hem getrouw heeft geacht, is voor Paulus een te groter wonder als hij denkt wie hij eertijds was: die tevoren een Godslasteraar en een vervolger en

een verdrukker was. Hij is die hoge eer niet waard. Daarom geeft hij al de eer aan God: Maar mij is barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voorname ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen tot een voorbeeld dergenen die in Hem geloven zullen ten eeuwig en levend.

In dit licht wil ik vanmiddag Paulus naspreken, en zeggen: "En ik dank Hem, Die mij bekrachtigd heeft, namelijk Jezus Christus, onze Heere, dat Hij mij getrouw geacht heeft, mij in de bediening gesteld hebbende." Hij heeft mij deze 40 jaren gaven en krachten gegeven om te preken, te studeren, te publiceren. Lust en liefde om in Gods Koninkrijk te arbeiden. Ook om de pijn te dragen die het ambt met zich meebrengt. Als je de meningen van anderen en van jezelf begeert te toetsen aan de Schrift en de belijdenis, dan moet je wel een wat meedragen. Maar tegelijkertijd, een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer, en als dat eens leeft in je hart begeert je ook niet meer te zijn. Het zij hem genoeg dat hij gelijk worde aan zijn meester.

Het voornaamste is dat de Heere vrucht op mijn arbeid heeft gegeven. Tot roem van Gods genade durf ik McCheyne na te zeggen: Ik zal niet alleen staan als ik straks voor Gods troon sta.

Op alles terugziende wens ik met Paulus in te stemmen: En ik dank Hem, Die mij bekrachtigd heeft, namelijk Christus Jezus onze Heere, dat Hij mij getrouw geacht heeft, mij in de bediening gesteld hebbende.

Na de prediking werd de dominee toegeproken. Ds. A.B. van der Heiden sprak namens classis, particuliere synode en alle predikanten. Ds. W. Harinck sprak namens de familie. Ouderling Paardekoper sprak namens de gemeente Terneuzen/Axel.

Terneuzen, P.P. Eikelboom

uur. De toegang is gratis en iedereen is van harte welkom.

ZENDINGS-DAG GOES

Op D.V. zaterdag 9 november 2002 hopen de zendingscommissies van de Gereformeerde Gemeenten in Zeeland, voor de 40e keer, hun jaarlijkse zendingsdag te houden in de "Sionkerk" aan de L. de Colignylaan 177 te Goes. Zoals gewoonlijk is de dag verdeeld in een tweetal bijeenkomsten.

In de middagbijeenkomst, aanvang 15.00 uur, hopen de volgende sprekers het woord te voeren: ds. J.J. van Ekeveld (opening), Gertrude de Regt (verhaal voor de kinderen) en Kees Jan van de Linden (zendingsmedewerker). Natuurlijk worden ook de gelden weer overhandigd, die verzameld werden met het ophalen van de vele kilo's oud papier, dit keer door schoolkinderen uit Yerseke. Hoeveel geld?.....!! Dat hoort u dan!

De avondbijeenkomst, aanvang 19.00 uur, zal worden geopend door ds. G.J.N. Moens. Oud-zendingspredikant ds. G. Clements zal een meditatie houden. Het gemengd koor 'Asaf' en het Jeugdkoor 'Jong Asaf' uit Goes zal enkele liederen ten gehoren brengen. Zowel 's middags als 's avonds is er een collecte voor de zending. In de hal van de kerk is een verkoopstand aanwezig met diverse artikelen, waarvan de opbrengst ook bestemd is voor de zending.

Er is gelegenheid om uw meegebrachte brood tussen de diensten te nuttigen in de grote zaal van de kerk. Voor koffie en thee wordt gezorgd. We hopen vele jonge en oudere zendingsvrienden en -vriendinnen te ontmoeten.

JEUGDZANGMIDDAG GOUDA

Op D.V. zaterdag 2 november 2002 om 14.00 uur in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Gouda, Ronsseweg 1-3

Opening: ds. G. Clements

Appelwoord door mevrouw G. J. van der Hoeven-Duifhuizen met als thema "Horen met je ogen"

Met medewerking van:

"De Jonge Stem" jeugdkoor uit Goudswaard, "Asarela" jeugdkoor uit Moerkapelle, "Benjamin" jeugdkoor uit Scheveningen, "Jong Sursum Corda" jeugdkoor uit Gouda.

De collecte is bestemd voor de dovensorg. De middag wordt georganiseerd door de Ring West Nederland

KOOR- EN SAMENZANGAVOND ZOETERMEER

Op D.V. vrijdag 8 november 2002 om 19.30 uur in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente Zwaardslootseweg 44, hoek Europaweg "Vredekerk" te Zoetermeer.

Opening door ouderling J.C. Heijboer

Met medewerking van:

"Bethelkoor" gemengd koor uit Moordrecht "Jubilate Deo" gemengd koor

HELPENDE HANDEN: BIJEENKOMST VOOR MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE HANDICAP

D.V. zaterdag 16 november 2002 is er een ontmoetingsdag voor mensen met een lichamelijke handicap in één van de zalen van het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Leerdam, Prins Mauritsstraat 22.

Vanaf 10.00 uur ontvangst met koffie. Aanvang 10.30 uur en sluiting om 15.30 uur. Ds. P. Melis houdt de meditatie en de heer T. Rijnveld zal iets vertellen en laten zien over het Evangelie verkondigen in gevangnissen op het zendingsveld, maar ook in Nederland. Opgave voor deze dag bij het Landelijk Bureau te Woerden, tel. 0348-489970.

CAROLUS TUINMAN AVOND

StoKosmos, de stichting die aandacht vraagt voor het gedachtegoed van de Nadere Reformatie in Zeeland organiseert op D.V. dinsdag 12 november 2002 een avond over het leven en werk van ds. Carolus Tuinman (1659-1728) onder het thema "een strijdbare nadere reformator met een culturele uitstraling". De lezing zal worden verzorgd door drs. A. Ros. Een korte openingslezing zal worden uitgesproken door burgemeester W. Nuis. Verder werken mee het koor Chante à Dieu onder leiding van Paul Heijboer en zal de samenzang worden begeleid door Pieter Heijkoop. De avond wordt gehouden in de Grote Kerk van Tholen en begint om 19.30

uit Leiderdorp "De Lofstem" gemengd koor uit Lisse "Deo Favente" gemengd koor uit Zoetermeer "De Jonge Lofstem" jeugdkoor uit Lisse "Looft den Heere" jeugdkoor uit Zoetermeer Collecte: ten bate van "Vakantieweken gehandicapten", De avond wordt georganiseerd door de Ring West Nederland.

KOOR- EN SAMENZANGAVOND ROTTERDAM

Op D.V. zaterdag 9 november 2002 om 19.30 uur in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Rotterdam-Zuid, Mijnsherenplein 9

Opening door de heer N. den Hollander
Met medewerking van:

"Vox Humana" gemengd koor uit Krimpen a/d IJssel. "Eben Haëzer" gemengd koor uit Spijkenisse. "Euphonia" gemengd koor uit Vlaardingen "Vox Humana" jeugdkoor uit Krimpen a/d IJssel. "Opent Uwen Mond" jeugdkoor uit Barendrecht. Collecte ten bate van de "Vluchtheuvel".

De avond wordt georganiseerd door de Ring West Nederland.

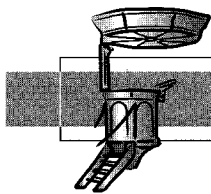
PROMOTIE

Op 7 oktober promoveerde Anita Ruissen, lid van onze gemeente, aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Zodoende mocht zij de doctorstitel ontvangen.

Haar proefschrift in het kort gezegd bevat het onderzoek naar zgn. antimicrobiële peptiden (kleine eiwitjes die micro-organismen kunnen doden). Deze categorie van stoffen staat momenteel in de belangstelling omdat ze gezien worden als goede alternatieven in de strijd tegen micro-organismen die resistent zijn geworden tegen de gebruikelijke antibiotica. Het onderzoek werd uitgevoerd bij de afdeling Orale Biochemie van het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA). Vanaf deze plaats van harte gelukgewenst met deze promotie.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Krabbendijke.

en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 15.00 uur dhr. G. Pater; Rotterdam-Centrum 15.30 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-IJsselmonde 9.00 en 16.00 uur dhr. de Heer; Rotterdam-Zuid 10.00 en 16.30 uur ds. van Ekeveld; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Schot; Scherpenisse 9.30 uur en 18.30 uur (H.D.) ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Soest 15.00 uur ds. L. Blok; Sprang Capelle 15.00 uur ds. M. Karens; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 uur en 18.30 uur leesdienst en 14.30 uur ds. Brugge; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 18.30 uur ds. Visscher; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 14.30 uur ds. P. Mulder; Vlissingen 9.30 en 15.30 dhr. G. Beens; Waarde 9.30 uur en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 11.15 en 18.30 uur ds. M. Karens (in de Geref. Kerk); Westkapelle 9.30 en 14.30 uur ds. Verschuure; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 uur en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 19.00 uur ds. Driessen; Zwijndrecht 14.30 uur ds. van Krimpen.

Predikbeurten

ZONDAG 3 NOVEMBER 2002

Aagtekerke 9.30 uur en 19.00 uur ds. Neele en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. v/d Heiden; Almelo 15.00 uur ds. Schreuder; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 uur ds. Kattenberg en 16.00 uur leesdienst; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Berkenwoude 9.45 uur ds. Paul en 14.30 uur ds. W.J. Karels; Bodegraven 10.00 uur ds. Bac en 18.30 leesdienst; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur (H.D.) ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. van Boven; Deventer 16.30 uur ds. Kattenberg; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeek 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 18.00 uur ds. Vreugdenhil; Enter 19.00 uur ds. Kattenberg; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 uur en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 uur leesdienst en 14.30 uur (in aula Gomarus scholengem.) ds. Melis; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenpolder 9.30 uur en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravanzande 19.15 uur ds. Clements; Groningen 10.00 uur ds. Vreugdenhil en 16.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 19.00 uur ds. v/d Net; Hilversum 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. Visscher; Hoogvliet 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur

ds. Silfhout; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. v/d Net; Kampen 19.00 uur ds. Meeuse; Kamperland 15.00 uur dhr. Bakker; Kapelle-Biezeling 9.30 uur en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Kortgene 18.30 uur ds. Verschuure; Krabbendijke 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot; Leiderdorp 16.30 uur ds. Paul; Lelystad 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Meeuwen 14.30 uur ds. J. de Pater; Middelburg-Centrum 9.30 leesdienst, 14.30 ds. van Gelder en 18.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur ds. Mondria; Moerkapelle 18.30 uur dhr. G. Pater; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. de Wit; Nieuwdorp 18.30 uur dhr. G. Beens; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. Mondria; Nieuwerkerk ZLD 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. J. Beens; Nunspeet 9.30 en 19.00 uur ds. Kleppe; Oostburg 19.00 uur ds. C. Harinck; Oosterend-Texel 10.00 en 16.00 uur ds. van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. v/d Heiden; Opheusden 10.00 en 19.30 uur ds. J. Karens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. van Krimpen; Poortugaal 19.00 uur dhr. de Heer; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. van Aalst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. Baaijens en 16.30 uur ds. Boogaard; Rijssen-Noord 9.30 uur en 18.30 uur (H.D.) ds. van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 uur en 18.30 uur ds. Schreuder

WOENSDAG 6 NOVEMBER 2002 (Dankdag)

Aalburg 9.30 en 15.00 en 19.30 uur ds. J. de Pater; Apeldoorn 14.30 en 19.30 uur ds. Meeuse; Barneveld 9.30 en 14.00 en 19.30 uur ds. Hogchem; Beekbergen 14.30 uur ds. Schreuder en 19.30 uur dhr. de Heer; Benthuizen 9.30 en 16.00 uur dhr. G. Beens; Berkenwoude 9.45 uur ds. Visscher en 14.00 uur en 19.30 uur ds. C. Harinck; Bodegraven 10.00 uur (H.D.) ds. Boogaard en 19.00 uur ds. Bac; Boskoop 15.00 en 19.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00; 15.00 en 19.45 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 9.30 uur ds. W.J. Karels en 19.45 uur en 14.30 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30; 14.00 en 19.30 uur ds. van Boven; Doetinchem 10.00 uur ds. Kattenberg en 19.30 uur leesdienst; Dordrecht 10.00; 15.00 en 19.45 uur ds. P. Mulder; Drachten 14.00 en 19.30 uur (H.D.) ds. Hoogerland; Elspeek 14.30 en 19.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 9.30 uur ds. L. Blok en 19.30 uur leesdienst; Enter 9.30 uur ds. Tuinier en 19.30 uur ds. v/d Net; Ermelo 14.30 en 19.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 uur dhr. G. Pater; Gorinchem 15.00 en 19.00 uur (in aula Gomarus scholengem.) ds. van Gelder; Gouda 14.30 en 19.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 14.30 en 19.30 uur ds. Driessen; Groningen 14.30 en 20.00 uur ds. Vreugdenhil; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 15.00 uur ds. Baaijens en 19.30 uur ds. Neele; Hoogeveen 9.30 uur ds.

Hoogerland; Houten 10.00 en 15.30 uur ds. v/d Net; Kampen 9.30 uur ds. Mondria en 19.30 uur dhr. G. Beens; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.30 uur ds. P. Blok; Krimpen a/d IJssel 9.30; 15.00 en 19.30 uur ds. Schot; Leiderdorp 14.30 uur ds. Bac en 19.30 uur ds. Boogaard; Marknesse 14.30 uur dhr. G. Pater; Moerkapelle 14.30 uur leesdienst en 19.00 uur ds. H. Hofman jr.; Nieuw Beijerland 9.30 en 15.00 en 19.30 uur ds. de Wit; Nieuwerkerk ZLD 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 14.30 en 19.30 uur ds. J. Beens; Nunspeet 14.30 en 19.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Oosterend-Texel 15.00 en 19.30 uur ds. van Dijk; Oosterland 10.00 uur, 14.30 uur en 18.30 uur ds. Brugge; Opheusden 10.00 en 19.30 uur ds. J. Karens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. van Krimpen; Oudemirdum 14.00 en 19.00 uur dhr. Bakker; Poortugaal 15.00 en 19.30 uur ds. Mijnders; Rhenen 14.30 en 19.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. van Aalst; Rijssen-Noord 9.30 en 19.30 uur ds. van Dieren; Rijssen-West 9.30 uur ds. Verweij en 19.30 uur ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 en 19.30 uur ds. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 15.00 en 19.30 uur ds. Schipper; Scherpenzeel 10.00 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Scheveningen 14.30 en 19.30 uur ds. Zippro; Stolwijk 10.00 en 15.00 uur ds. Neele; Terwolde-De Vecht 14.00 en 19.30 uur ds. Tuinier; Tricht-Geldermalsen 14.30 en 19.30 uur ds. Verweij; Uddel 10.00 en 19.30 uur ds. Mouw; Veen 14.30 en 19.30 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Waardenburg 14.30 en 19.30 uur ds. Mondria; Wageningen 14.30 en 19.30 uur ds. Moens; Werkendam 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. M. Karens (in de Geref. Kerk); Woerden 10.00 en 19.00 uur ds. W. Harinck; Zeist 10.00 en 19.30 uur ds. van Eckveld; Zoetermeer 15.00 en 19.30 uur ds. Paul; Zwolle 9.30 dhr. Bakker en 19.30 uur ds. Kleppe.

DONDERDAG 7 NOVEMBER 2002

Delft 19.45 uur ds. Mondria; Kruiningen 19.30 uur ds. B. v/d Heiden; Mijdrecht 19.30 uur ds. J. Beens.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Zondag 10.00 uur evangelist G. Baan en 17.00 uur evangelist J. Krijgsman.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Bijbelcursussen elke dinsdag vanaf 18.30 uur.

Bij Simon de Looier bent u altijd welkom!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van

de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreele 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Matth. 25:23

Het behaagde de Heere tot Zich te nemen Zijn knecht, onze geliefde oud-herder en leraar

DS. J.C. VAN RAVENSWAAY

in de leeftijd van 84 jaar.

In getrouwheid mocht hij onze gemeente dienen van 1973-1982. De Heere ondersteunde zijn geliefde en zorgzame vrouw die eenzaam achterblijft.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Terneuzen
Ds. C. Harinck, preses
M. Simons, scriba

21 oktober 2002

Collectebonnen machinaal tellen?

vraag demo en/of referentie

Den Hertog 0314-341381/0548-515415

Privé bungalow (6 persoons) bij Oosterend op TEXEL. Incl. wasmachine, magnetron en vloerverwarming. Vanaf € 175,- per week. Bel Samara: (0222) 31 81 98.

begravenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam en omstreken. Opbaar mogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling. Geen crematies. Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010-460 05 09
Fax 010-435 79 12

Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streeppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:
Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak - service aan huis

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bu

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Slechte akoestiek in uw kerk?

Griffioen Akoestische Systemen zorgen gegarandeerd voor een uitstekende akoestiek met galm in elke kerk. Hierdoor wordt de gemeentezang voller en sprankelender en het orgel krijgt meer draagkracht en breedte! Ook onder galerijen worden de akoestische omstandigheden drastisch verbeterd.

Bouwkundige voorzieningen overbodig. Geen invloed op het directe geluid van uw geluidsinstallatie

U vindt ons ook op de Wegwijsbeurs.

Voor vrijblijvende informatie:

Griffioen
AKOESTISCHE SYSTEMEN

Staphorst,
Tel. 0511-444413, Fax 444108.

Begrafenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12. Wij verzorgen geen crematies.

Stichting China
Christelijke Hulpverlening in Azië
Postbus 1150
3900 BD Veenendaal

"Help ons en bid voor ons" is de oproep van de verdrukten en vervolgd Chinese christenen ook aan u.

De interkerkelijke Stichting China houdt zich reeds jaren op eenvoudige wijze bezig met vertalen en verspreiden van de **Bijbel** en **reformatorische geschriften** in het grote China.

Vergeet u ook de Chinese kinderen niet?

De laatste hand wordt gelegd aan een volgende druk van de **Kinderbijbel van Vreugdenhil**.

Mag de nood van het Chinese volk ons niet onberoerd laten. Juist nu het water velen letterlijk tot aan de lippen staat.

Uw hulp is dringend nodig.

Giro 320666

JONGE MOEDERS OPGELET

Ik ben op zoek naar 15 **moeders van kinderen van 0 t/m 2 jaar**, in de regio ZHZ, die het leuk vinden om met elkaar over de opvoeding van hun kinderen te praten. Bel voor info en/of aanmelden naar 0186-574850.

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het fotoboek met vele voorbeelden.

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Stichting Verzorgingshuizen Regio Oost (SVRO), staat voor identiteitsgebonden zorg uitgaande van de gereformeerde gemeenten. Voor ons verzorgingshuis **Bethesda te Den Dolder en Elim te Barneveld**, zoeken wij een

✓ Huishoudelijk medewerker M/V

Wij vragen

Huishoudelijk medewerker die huishoudelijke werkzaamheden verricht in bewonersappartementen en algemene ruimten. Daarnaast is het mogelijk dat u ingezet wordt in de wasserij/linnenkamer. Voor deze functie is zowel een parttime (morgen/middag werken) als een fulltime dienstverband mogelijk.

Meer weten?

Wilt u meer informatie over deze functie, dan kunt u contact opnemen met mevrouw P. Crum, hoofd facilitaire dienst Bethesda/Elim, telefoonnummer: 0342-413866.

Solliciteren?

Heeft u interesse in een bovenstaande functie? Stuur dan uw schriftelijke reactie binnen veertien dagen naar: SVRO. t.a.v. mevrouw D.J. Jansen-Ligtenberg (directiesecretaresse), Diekjansweg 1, 7462 JD Rijssen. Reageren per e-mail kan ook: djligtenberg@svro.nl.

Begrafenis Verzorging Tollenaar
van Swindenstraat 25, 4532 KC Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

KLASSIEKE ORGELS

Hoofddealer van **Johannus, Eminent, Ahlborn, Sweelinck, enz.**

Tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Noord, Kapelstraat 1
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIKER IN KLASSIEKE